

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-88-14>

УДК 339.9:004:005.21

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ БІЗНЕС ЯК КЛЮЧОВИЙ ДРАЙВЕР ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

INTELLECTUAL BUSINESS AS A KEY DRIVER OF THE TRANSFORMATION OF CONTEMPORARY INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS IN THE ERA OF DIGITAL GLOBALIZATION

Костик Євгеній Петрович

кандидат історичних наук, доцент кафедри економіки,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі;
с.н.с. Фонду Президентів України;
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1613-2422>

Матвійчук Андрій Васильович

кандидат політичних наук, с.н.с. Фонду Президентів України;
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4051-2484>

Kostyk Yevhenii

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav;
Fund of Presidents of Ukraine; V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Matviichuk Andrii

Fund of Presidents of Ukraine; V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

У статті досліджується роль інтелектуального бізнесу як ключового фактора трансформації сучасних міжнародних економічних відносин в умовах цифрової глобалізації. Інтелектуальний бізнес визначено як підприємницьку діяльність, що ґрунтується на створенні, накопиченні та комерціалізації інтелектуальних активів – знань, технологій, даних, алгоритмів та об'єктів інтелектуальної власності. Проаналізовано еволюцію інтелектуального бізнесу від постіндустріального суспільства та знаннєвої економіки до економіки штучного інтелекту. Доведено, що перехід до економіки даних радикально змінює структуру доданої вартості, механізми міжнародної торгівлі та глобальні ланцюги вартості. Інтелектуальний бізнес сприяє концентрації високої доданої вартості в сегментах R&D, дизайну, алгоритмів та брендингу, посилюючи переваги технологічних лідерів і створюючи залежність для країн з орієнтацією на фізичне виробництво. Визначено геоекономічні наслідки: посилення цифрового розриву, технологічної залежності країн, що розвиваються, та фрагментацію глобальної економіки. Для України, з урахуванням потужного ІТ-сектору та статусу кандидата в ЄС, запропоновано розробити Національну стратегію розвитку інтелектуального бізнесу до 2035 року, створити Національний інтелектуальний фонд та пріоритетно розвивати оборонні технології, агротех, кібербезпеку й ШІ.

Ключові слова: інтелектуальний бізнес, цифрова глобалізація, глобальні ланцюги вартості, міжнародні економічні відносини, штучний інтелект, геоекономічна фрагментація, технологічний суверенітет, інноваційна політика України.

The article examines the role of intellectual business as a leading factor in the transformation of contemporary international economic relations in the context of digital globalization. Intellectual business is defined as a form of entrepreneurial activity based on the creation, accumulation, and commercialization of intellectual assets – knowledge, technologies, data, algorithms, and intellectual property objects. The study analyzes the evolution of intellectual business – from classical economics, which emphasized physical factors of production, through the post-industrial society and the knowledge economy, to the modern artificial intelligence economy, characterized

by the dominant role of data and machine learning algorithms. The theoretical approaches of leading scholars are considered, including the works of P. Drucker on knowledge management, T. Stewart on intellectual capital, E. Brynjolfsson and E. McAfee on the second machine age, and K. Schwab on the Fourth Industrial Revolution. It is proven that the transition to a data and AI-driven economy is radically changing the structure of value creation, the mechanisms of international trade, and the architecture of global value chains. It is revealed that intellectual business promotes the concentration of high added value in intellectual segments of global production, strengthening the competitive positions of technological leaders – the USA, China, and the EU – while creating structural technological dependence for countries focused on physical production and raw material exports. The key geo-economic consequences are identified: the deepening of the digital divide, growing technological dependence, and fragmentation of the global economy into competing technological blocs. Based on international experience, strategic recommendations for Ukraine are formulated, taking into account its strong IT sector and EU candidate status. These include the development of a National Strategy for the Development of Intellectual Business until 2035, establishment of a National Intellectual Fund, stimulation of R&D through tax incentives, development of human capital in STEM fields, and priority development of defense technologies, agritech, cybersecurity, and artificial intelligence as strategic directions of national specialization.

Keywords: intellectual business, digital globalization, global value chains, international economic relations, artificial intelligence, geo-economic fragmentation, technological sovereignty, innovation policy of Ukraine.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової глобалізації відбувається кардинальна трансформація міжнародних економічних відносин, зумовлена стрімким розвитком інтелектуального бізнесу. Перехід від матеріально-орієнтованої економіки до економіки знань, даних та штучного інтелекту суттєво змінює механізми створення доданої вартості, архітектуру глобальних ланцюгів вартості та характер конкурентних переваг держав. Разом з тим, існують значні наукові та практичні суперечності. З одного боку, інтелектуальний бізнес відкриває нові можливості для економічного зростання, стрибкоподібного розвитку країн та підвищення ефективності міжнародної співпраці. З іншого боку, він посилює глобальну нерівність, сприяє концентрації технологічної влади в руках обмеженого кола держав і корпорацій, поглиблює цифровий розрив, провокує технологічну залежність країн, що розвиваються, та призводить до геоекономічної фрагментації світового господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика впливу цифровізації та інтелектуалізації на трансформацію міжнародних економічних відносин активно досліджується сучасними вченими. Так, Л. Могильна [1] досліджує ключові тренди та розбіжності у світовому господарстві, зумовлені цифровізацією, акцентуючи увагу на зростанні асиметрії між країнами. У свою чергу, А.Г. Цибуляк [2] розглядає штучний інтелект як тригер трансформаційних змін у міжнародній економіці та пропонує перегляд теоретичних засад глобальної співпраці. Натомість, О.А. Довгаль та Є.В. Фоміна [3] у монографії комплексно аналізують процес інтелектуалізації глобального економічного розвитку, визначаючи його як

провідний фактор сучасної економічної динаміки. Важливий внесок у вивчення цифрових інструментів і мереж зробили Л.І. Цимбал та Т.М. Нацвлішвілі [4], які досліджують роль цифрових технологій у формуванні глобальних мереж взаємодії смарт-економік. Питанням цифрової трансформації міжнародної торгівлі та конкурентних процесів присвячено роботу А. Шлапак та співавторів [5], де особливий акцент зроблено на технологічних інноваціях та інвестиційних пріоритетах. Колективна монографія за редакцією А.В. Череп та ін. [6] фокусується на цифровізації як чиннику економічної трансформації та соціально-економічної безпеки України, поєднуючи теоретичні положення з практичними рекомендаціями.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи існуючі наукові розвідки, більшість досліджень присвячена окремим аспектам цифровізації або інтелектуалізації, водночас недостатньо комплексно вивчено системний вплив інтелектуального бізнесу на трансформацію міжнародних економічних відносин саме як цілісного феномена, що поєднує механізми перерозподілу доданої вартості, геоекономічні наслідки та стратегії адаптації країн, що розвиваються.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження ролі інтелектуального бізнесу як ключового драйвера трансформації сучасних міжнародних економічних відносин в умовах цифрової глобалізації, аналіз його механізмів впливу, геоекономічних наслідків та розробка рекомендацій щодо стратегії розвитку інтелектуального бізнесу для України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтелектуальний бізнес являє собою форму підприємницької діяльності, що ґрунтується на створенні, накопиченні, вико-

ристанні та комерціалізації інтелектуальних активів – знань, технологій, інновацій, даних та об'єктів інтелектуальної власності. Цей тип бізнесу може розглядатися як практична реалізація концепції знанняєвої економіки, що набула особливого значення на сучасному етапі розвитку світового господарства [7].

Еволюція інтелектуального бізнесу відображає перехід від матеріальної економіки до інтелектуальної. Так, класична економіка XVIII–XIX ст. головний акцент робить на матеріальних факторах виробництва – землі, праці та капіталі, що знайшло відображення у працях А. Сміта та Д. Рікардо [8; 9]. Перехід до постіндустріального суспільства, теоретично обґрунтований Д. Беллом у 1973 р., ознаменував поступове зміщення пріоритетів у бік економіки послуг та інформації [10]. На межі XX–XXI ст. П. Друкер та Т. Стюарт обґрунтували знанняєву економіку, де знання стали ключовим ресурсом [11; 12].

Починаючи з 2010-х р.р. економічна думка фіксує якісний перехід від «економіки знань» до нової парадигми – економіки штучного інтелекту, або цифрової економіки платформ. Професори Е. Брінйольфсон та Е. МакАфі виявили, що технологічний прогрес випереджає адаптацію ринку праці, та виокремили три рушії трансформації: експоненційне зростання обчислювальної потужності, цифровізацію всього та комбінаторні інновації. Пізніше дослідники описали три структурні зсуви: від людського судження до машинного інтелекту, від продуктів до платформ, від централізації до розподіленої «мудрості натовпу» [13; 14; 15]. У свою чергу, К. Шваб виокремив три технологічні кластери: фізичний (робототехніка, 3D-друк), цифровий (ШІ, блокчейн, великі дані) та біологічний (генна інженерія, нейротехнології) [16].

Спільна теза цих підходів полягає в тому, що дані стають новим стратегічним ресурсом. На відміну від традиційних ресурсів, вони невичерпні, демонструють мережевий ефект і створюють синергетичну вартість при поєднанні. Алгоритми та генеративний ШІ перетворюють дані на прогнози, рішення та новий контент.

Масштаб економічних наслідків цієї трансформації є безпрецедентним. За оцінками McKinsey, генеративний ШІ може додати глобальній економіці від 2,6 до 4,4 трильйона доларів щорічно, причому близько 75% цієї вартості припадає на чотири сфери: обслуговування клієнтів, маркетинг і продажі, розробку програмного забезпечення та дослі-

дження й розробки [17]. Глобальний ринок ШІ демонструє експоненційне зростання: за даними Precedence Research, у 2025 році його обсяг становив понад 200 млрд доларів США, а до 2035 р. прогнозується досягнення 4,2 трильйона доларів із середньорічним темпом зростання понад 30% [18].

Цифрова глобалізація може бути визначена як процес інтеграції національних економік через трансграничні цифрові потоки даних, послуг, знань та капіталу, що базується на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях. Яскравим проявом цифрової глобалізації стало виникнення та стрімкий розвиток компаній платформної економіки. Amazon і Alibaba значною мірою контролюють глобальні ланцюги постачань завдяки потужним алгоритмам та аналізу великих даних, а не через володіння традиційною фізичною інфраструктурою [19]. TikTok, який належить китайській компанії ByteDance, продемонстрував надзвичайно швидку глобалізацію контенту та рекомендаційних алгоритмів, поширившись із Китаю на весь світ. Uber та Airbnb стали класичними прикладами платформних бізнес-моделей, що радикально трансформують традиційні галузі транспорту та готельного бізнесу, не володіючи при цьому власними матеріальними активами [19; 20]. Особливе місце серед таких компаній посідає Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) – найбільший у світі виробник напівпровідників за контрактом (так званий pure-play foundry). На відміну від Intel чи Samsung, TSMC не розробляє власні чіпи під своїм брендом, а виготовляє їх для інших компаній відповідно до наданих дизайнів. Таким чином, TSMC наочно ілюструє геоекономічну вразливість сучасної високотехнологічної економіки через критичну концентрацію виробництва найпередовіших напівпровідників (близько 70% світового ринку pure-play foundry у 2025 році та понад 90% найпередовіших процесів) [20].

Серед ключових теоретичних аспектів цифрової глобалізації слід виділити кілька напрямів. Відбувається трансформація глобальних ланцюгів вартості, що проявляється у переході від традиційного перенесення виробництва за кордон (offshoring) до цифрового офшорингу (digital offshoring), тобто перенесення цифрових, інтелектуальних та знанняєвих бізнес-процесів у країни з нижчою вартістю робочої сили або кращими спеціалістами за допомогою сучасних інформаційних технологій. Розвивається платформна

економіка, де цифрові платформи, такі як Google, Amazon, Alibaba та Meta, набувають ролі нових глобальних інститутів, що значною мірою контролюють доступ до ринків і споживачів [21].

Слід зауважити, що інтелектуальний бізнес системно трансформує міжнародні економічні відносини через шість ключових механізмів: *перерозподіл доданої вартості* – компанії, що контролюють інтелектуальну власність та алгоритми, захоплюють 60–80% вартості високотехнологічних продуктів, залишаючи фізичним виробникам лише 10–20%, це створює структурну асиметрію між країнами-лідерами та залежними постачальниками; *трансформація торгівлі* – торгівлю товарами заміщують цифрові послуги, ліцензії та дані, їхня частка у 2024–2025 рр. досягла 56% світового експорту послуг; *зміна природи ТНК* – класичні корпорації доповнюються цифровими платформами, що розширюються через мережеві ефекти та користувацькі дані, формуючи «платформну залежність» національних ринків; *трансформація інвестицій* – ПІІ у матеріальні активи доповнюються інвестиціями в стартапи, патенти та таланти, такі потоки концентруються в технологічних хабах (США, Китай, Ізраїль, Південна Корея, Індія), посилюючи нерівномірність розвитку; *зміна конкурентних переваг* – природні ресурси та дешева праця поступаються якості інституцій, людському капіталу й захисту інтелектуальної власності, створюючи нових лідерів і аутсайдерів; *геоекономічна фрагментація* – США, Китай та ЄС використовують технологічні компанії як інструменти впливу через санкції, експортний контроль і боротьбу за стандарти, формуючи паралельні технологічні блоки [22; 23].

Таким чином, у сукупності ці механізми зумовлюють перехід від відносин, заснованих переважно на торгівлі товарами та інвестиціях у матеріальні активи, до відносин, центром яких є контроль над знаннями, даними та технологічними архітектурами. Така трансформація робить міжнародні економічні відносини більш динамічними, але водночас потенційно більш нерівними та геополітично вразливими.

Дослідження показує, що інтелектуалізація бізнесу спричиняє глибоку трансформацію глобальних ланцюгів вартості, змінюючи їх архітектуру, географію та механізми створення вартості. Якщо раніше глобальні ланцюги вартості будувалися навколо оптимізації

виробництва та логістики, то сьогодні вони дедалі більше орієнтовані на інтелектуальні активи та цифрові технології. У свою чергу, розвиток інтелектуального бізнесу породжує суттєві геоекономічні наслідки, які можуть змінювати баланс сил у світовій економіці, посилювати нерівність між країнами та створювати нові системні ризики. Найважливішими серед них є цифровий розрив, технологічна залежність та фрагментація глобальної економіки.

Цифровий розрив як геоекономічний наслідок проявляється у зростанні розбіжності між країнами за рівнем доступу до інтелектуальних ресурсів, інфраструктури та талантів. Лідери інтелектуального бізнесу, насамперед США, Китай, окремі країни Європейського Союзу та Східної Азії, акумулюють основну масу висококваліфікованих спеціалістів, інвестиції у дослідження та розробки, а також генерацію даних. Це може створювати самопідсилювальний ефект: країни-лідери отримують дедалі більшу частку глобальних доходів від інтелектуальної власності, тоді як більшість країн, що розвиваються, залишаються на периферії [24]. У результаті формується нова форма глобальної нерівності – не стільки між «багатими» і «бідними», скільки між «інтелектуально розвиненими» та «інтелектуально залежними» економіками. Для багатьох держав Африки, Латинської Америки та частини Азії це може означати обмежені можливості участі у високодохідних сегментах глобальної економіки [24].

Технологічна залежність є одним із найбільш значущих геоекономічних ризиків. Багато країн можуть опинитися у стані структурної залежності від іноземних платформ, алгоритмів, хмарних сервісів та ключових технологій, таких як напівпровідники, операційні системи та базові моделі штучного інтелекту. Така залежність має не лише економічний, а й політичний вимір: постачальник технологій потенційно отримує важелі впливу на критичну інфраструктуру, економічну безпеку та прийняття державних рішень. Технологічна залежність робить національні економіки вразливими до зовнішніх шоків – від санкцій і експортного контролю до різких змін політики технологічних гігантів.

Фрагментація глобальної економіки є ще одним ключовим наслідком, поза як, замість єдиного глобального ринку спостерігається тенденція до формування кількох відносно замкнених технологічних блоків, очолюваних США, Китаєм та, меншою мірою, Європейським Союзом. Кожний блок може розвивати

власні стандарти, операційні системи, платформи та правила обміну даними. Це потенційно призводить до дублювання витрат, зниження ефективності глобальних ланцюгів і появи «технологічних кордонів» [25]. Фрагментація ускладнює міжнародну співпрацю в сфері науки та інновацій, підвищує трансакційні витрати та може сповільнювати загальносвітовий технологічний прогрес. Особливо гостро це проявляється у сферах ШІ, квантових технологій та напівпровідників, де суперництво між блоками набуває характеру технологічного протистояння.

Крім цих основних ризиків, існують додаткові геоекономічні наслідки. Серед них – концентрація впливу в руках обмеженої кількості держав і корпорацій, що ставить під питання традиційну роль національних урядів у регулюванні економіки. Зростає вразливість до кіберзагроз через високу взаємопов'язаність цифрових систем. Відбувається перерозподіл геоекономічного впливу на користь країн, які контролюють критичні технології, навіть якщо вони мають відносно невелику територію чи населення, як-от Ізраїль, Сінгапур або Південна Корея [26].

Отже, інтелектуальний бізнес, виступаючи потужним драйвером розвитку, одночасно генерує значні геоекономічні ризики, які вимагають продуманих стратегій національного реагування.

Для України, зважаючи на розвинений сектор інформаційних технологій, порівняно високий рівень математичної та інженерної освіти та статус кандидата в Європейський Союз, існують певні можливості для прискореного розвитку інтелектуального бізнесу. Водночас поточні виклики, міграція талантів і обмеженість інвестиційних ресурсів вимагають цілеспрямованих і комплексних заходів [27].

На стратегічному рівні доцільно розглянути розробку та ухвалення Національної стратегії розвитку інтелектуального бізнесу до 2035 року, узгодженої з пріоритетами Європейського зеленого курсу, Digital Decade та Планом відновлення України. Варто також розглянути створення Національного інтелектуального фонду, який би здійснював грантову підтримку, початкове фінансування та співінвестування перспективних проєктів [28].

У податковій та регуляторній сфері можуть бути корисними запровадження спеціального режиму для компаній, у яких частка витрат на дослідження та розробки перевищує певний поріг, а також податкові пільги для нових під-

приємств у пріоритетних сферах. Необхідно також модернізувати законодавство у сфері даних, забезпечивши баланс між їхнім захистом і можливістю комерційного використання.

Особливу увагу слід приділити розвитку людського капіталу через створення науково-інноваційних хабів при провідних університетах, запуск програми повернення та залучення висококваліфікованих фахівців, а також інтеграцію підприємницької підготовки в технічну освіту. Для розвитку фінансування важливо стимулювати венчурний ринок, створювати державні фонди фондів і активно залучати кошти європейських програм, таких як Horizon Europe та Digital Europe Programme.

У зовнішньоекономічній сфері пріоритетом може стати просування українських технологічних рішень на ринках Європейського Союзу, США, Близького Сходу та Азії, розвиток стратегічних альянсів з країнами Центральної та Східної Європи, а також Ізраїлем [27].

Серед ключових секторних пріоритетів для України варто виділити оборонні технології та інновації подвійного призначення, агротехнології та технології у сфері харчової промисловості, кібербезпеку, штучний інтелект для державного управління та відновлення економіки, а також сучасні енергетичні технології.

Реалізація запропонованих заходів потенційно може дозволити Україні перейти від моделі аутсорсингового сектору інформаційних технологій до позиції держави – виробника високотехнологічних інтелектуальних продуктів і рішень глобального рівня, суттєво підвищити свою конкурентоспроможність і стійкість у системі сучасних міжнародних економічних відносин.

Висновки. Інтелектуальний бізнес є ключовим драйвером трансформації міжнародних економічних відносин. Перехід до економіки знань, даних та ШІ змінює механізми створення вартості, структуру глобальних ланцюгів і конкурентні переваги держав. Цифрова глобалізація перерозподіляє додану вартість на користь власників інтелектуальних активів і технологій. Зростає значення технологічного лідерства та якості інституцій, водночас посилюються цифровий розрив, технологічна залежність і фрагментація економіки на технологічні блоки. Ефективний розвиток інтелектуального бізнесу потребує комплексної державної політики: стратегічного планування, стимулювання інновацій, розвитку людського капіталу та сприятливого регуляторного середовища. Україна з її потужним ІТ-сектором і високим рівнем технічної освіти

має можливості для стрибкоподібного розвитку – за умови прийняття Національної стратегії розвитку інтелектуального бізнесу до 2035 року, створення спеціальних фінансових інструментів, модернізації освіти та інтеграції в європейські інноваційні мережі.

Отже, інтелектуальний бізнес у XXI ст. – стратегічний фактор національної конкурентоспроможності. Україна має передумови для переходу від аутсорсингового постачальника до повноцінного учасника глобальних інтелектуальних ланцюгів вартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Могильна Л. Вплив цифровізації на трансформацію міжнародних економічних відносин: основні тренди та розбіжності у світовому господарстві. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-64>.
2. Цибуляк А. Г. Штучний інтелект як тригер трансформаційних змін в міжнародній економіці: перегляд теоретичних засад глобальної співпраці. *Агросвіт*. 2025. № 13. С. 34–42. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.13.34>.
3. Довгаль О. А., Фоміна Є. В. Інтелектуалізація глобального економічного розвитку : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 192 с. URL: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/520b1c71936494e19ae4921a2d72cbd5.pdf> (дата звернення: 01.05.2026).
4. Цимбал Л. І., Нацвлішвілі Т. М. Роль цифрових інструментів у формуванні глобальних мереж взаємодії смарт-економік. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2025. № 6 (331). С. 111–117. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-6-331-111-117>.
5. Шлапак А., Яценко О., Іващенко О., Зарицька Н., Осадчук В. Цифрова трансформація міжнародної торгівлі в контексті глобальної конкуренції: технологічні інновації та інвестиційні пріоритети. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 6, No. 53. P. 334–347. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.53.2023.4241>.
6. Цифровізація як чинник економічної трансформації та соціально-економічної безпеки України: теорія, практика, перспективи : колективна монографія / за ред. А. В. Череп, І. М. Дашко, Ю. О. Огренич, О. Г. Череп. Рига : Baltija Publishing, 2025. 376 с. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-582-2>.
7. Powell W. W., Snellman K. The Knowledge Economy. *Annual Review of Sociology*. 2004. Vol. 30. P. 199–220. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.29.010202.100037>.
8. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів / пер. з англ. О. Васильєва [та ін.]. Київ : Port-Royal, 2001. 593 с. URL: <https://www.gutenberg.org/files/3300/3300-h/3300-h.htm>.
9. Ricardo D. On the Principles of Political Economy and Taxation. London : John Murray, 1817. 589 p. URL: <https://www.marxists.org/reference/subject/economics/ricardo/tax/>.
10. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society. *National Affairs*. 2010. No. 3 (Summer). URL: <https://www.nationalaffairs.com/publications/detail/the-arrival-of-post-industrial-society>.
11. Drucker P. F. The Landmarks of Tomorrow. New York : Harper & Brothers, 1959. 270 p. URL: <https://archive.org/details/landmarksoftomor0000druc>.
12. Stewart T. A. Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations. New York : Doubleday/Currency, 1997. 320 p. URL: <https://www.worldcat.org/title/intellectual-capital-the-new-wealth-of-organizations/oclc/36024931>.
13. Brynjolfsson E., McAfee A. Race Against the Machine: How the Digital Revolution Is Accelerating Innovation, Driving Productivity, and Irreversibly Transforming Employment and the Economy. Lexington : Digital Frontier Press, 2011. 98 p. URL: https://ide.mit.edu/sites/default/files/publications/Brynjolfsson_McAfee_Race_Against_the_Machine.pdf.
14. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. New York : W. W. Norton & Company, 2014. 306 p. URL: <http://digamo.free.fr/brynmacafee2.pdf>.
15. Brynjolfsson E., McAfee A. Machine, Platform, Crowd: Harnessing Our Digital Future. New York : W. W. Norton & Company, 2017. 402 p. URL: <https://www.norton.com/books/9780393354973>.
16. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. Geneva : World Economic Forum, 2016. 184 p. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Fourth_Industrial_Revolution.pdf.
17. The economic potential of generative AI: The next productivity frontier. McKinsey & Company, 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/the-economic-potential-of-generative-ai-the-next-productivity-frontier>.
18. Artificial Intelligence (AI) Market Size to Hit USD 4,216.29 Bn by 2035. Precedence Research, 2025. URL: <https://www.precedenceresearch.com/artificial-intelligence-market>.
19. Kenney M., Zysman J. The Rise of the Platform Economy. *Issues in Science and Technology*. 2020. Vol. 36, No. 3. URL: <https://issues.org/rise-platform-economy-big-data-work/>.

20. Martin B. Supply Chain Interdependence and Geopolitical Vulnerability. RAND Corporation, 2023. URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2300/RR2354-1/RAND_RRA2354-1.pdf.
21. Lundquist K., Kang J. W. Digital Platforms and Global Value Chains. Global Value Chain Development Report 2021. World Trade Organization, 2021. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/09_gvc_ch6_dev_report_2021_e.pdf.
22. World Intellectual Property Organization. World Intellectual Property Report 2017: Intangible Capital in Global Value Chains. Geneva : WIPO, 2017. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_944_2017.pdf.
23. World Trade Organization, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, International Monetary Fund. Handbook on Measuring Digital Trade. Version 1.1. Geneva : WTO, 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/digital_trade_2023_e.pdf.
24. UNCTAD. Digital Economy Report 2019: Value Creation and Capture – Implications for Developing Countries. Geneva : United Nations, 2019. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/der2019_en.pdf.
25. European Central Bank. EU supply chains in the era of trade fragmentation. Frankfurt am Main : ECB, 2025. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/779227/EPRS_BRI\(2025\)779227_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/779227/EPRS_BRI(2025)779227_EN.pdf).
26. UNCTAD. Trade and Development Foresights 2025: Under pressure – uncertainty reshapes global economic prospects. Geneva : United Nations, 2025. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/gdsinf2025d1_en.pdf.
27. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. WINWIN 2030 – Ukraine's Global Innovation Strategy. Kyiv, 2025. URL: <https://winwin.gov.ua/en>.
28. OECD. Strategy for the Digital Development of Innovation Activity in Ukraine until 2030. Paris : OECD, 2025. URL: <https://oecd.ai/en/dashboards/policy-initiatives/strategy-for-the-digital-development-of-innovation-activity-in-ukraine-until-2030>.

REFERENCES:

1. Mohylina, L. (2025). (2025). Vplyv tsyfrovizatsii na transformatsiiu mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn: osnovni trendy ta rozbizhnosti u svitovomu hospodarstvi [The impact of digitalization on the transformation of international economic relations: the main trends and differences in the world economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-64> (in Ukrainian).
2. Tsybuliak, A. H. (2025). Shtuchnyi intelekt yak tryher transformatsiinykh zmin v mizhnarodnii ekonomitsi: perehliad teoretychnykh zasad hlobalnoi spivpratsi [Artificial intelligence as a trigger of transformational changes in the international economy: a review of the theoretical foundations of global cooperation]. *Ahrosvit*. № 13. S. 34–42. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.13.34> (in Ukrainian).
3. Dovhal, O. A., & Fomina, Ye. V. (2022). Intelektualizatsiia hlobalnoho ekonomichnoho rozvytku [Intellectualization of global economic development]: monohrafiia. Kharkiv : KhNU imeni V. N. Karazina, 192 s. Available at: <https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/520b1c71936494e19ae4921a2d72cbd5.pdf> (in Ukrainian).
4. Tsymbal, L. I., & Natsvlshvili, T. M. (2025). Rol tsyfrovyykh instrumentiv u formuvanni hlobalnykh merezh vzaiemodii smart-ekonomik [The role of digital tools in the formation of global networks of interaction of smart economies]. *Naukovy visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*. № 6 (331). S. 111–117. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-6-331-111-117> (in Ukrainian).
5. Shlapak, A., Yatsenko, O., Ivashchenko, O., Zarytska, N., & Osadchuk, V. (2023). Tsyfrova transformatsiia mizhnarodnoi torhivli v konteksti hlobalnoi konkurentsii: tekhnolohichni innovatsii ta investytsiini priorytety [Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovation and investment priorities]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. Vol. 6, No. 53. P. 334–347. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4241> (in Ukrainian).
6. Tsyfrovizatsiia yak chynnyk ekonomichnoi transformatsii ta sotsialno-ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: teoriia, praktyka, perspektyvy [Digitalization as a factor of economic transformation and socio-economic security of Ukraine: theory, practice, prospects]: kolektyvna monohrafiia / za red. A. V. Cherep, I.M. Dashko, Yu. O. Ohrenych, O. H. Cherep. Ryha : Baltija Publishing, 2025. 376 s. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-582-2> (in Ukrainian).
7. Powell, W. W., & Snellman, K. (2004). The knowledge economy. *Annual Review of Sociology*, 30, 199–220. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.29.010202.100037>.
8. Smith, A. (2001). Doslidzhennia pro pryrodu i prychny bahatstva narodiv [An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations] (O. Vasyliieva et al., Trans.). Port-Royal. (Original work published 1776). Available at: <https://www.gutenberg.org/files/3300/3300-h/3300-h.htm> (in Ukrainian).

9. Ricardo, D. (1817). *On the principles of political economy and taxation*. John Murray. Available at: <https://www.marxists.org/reference/subject/economics/ricardo/tax/>.
10. Bell, D. (2010). The coming of post-industrial society. *National Affairs*, 3. Available at: <https://www.nationalaffairs.com/publications/detail/the-arrival-of-post-industrial-society>.
11. Drucker, P. F. (1959). *The Landmarks of Tomorrow*. New York : Harper & Brothers, 270 p. Available at: <https://archive.org/details/landmarksoftomor0000druc>.
12. Stewart, T. A. (1997). *Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations*. New York : Doubleday/Currency, 320 p. Available at: <https://www.worldcat.org/title/intellectual-capital-the-new-wealth-of-organizations/oclc/36024931>.
13. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2011). *Race against the machine: How the digital revolution is accelerating innovation, driving productivity, and irreversibly transforming employment and the economy*. Digital Frontier Press. Available at: https://ide.mit.edu/sites/default/files/publications/Brynjolfsson_McAfee_Race_Against_the_Machine.pdf.
14. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W. W. Norton & Company. Available at: <http://digamo.free.fr/brynmacafee2.pdf>.
15. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2017). *Machine, platform, crowd: Harnessing our digital future*. W. W. Norton & Company. Available at: <https://www.norton.com/books/9780393354973>.
16. Schwab, K. (2016). *The fourth industrial revolution*. World Economic Forum. Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Fourth_Industrial_Revolution.pdf.
17. McKinsey & Company. (2023). *The economic potential of generative AI: The next productivity frontier*. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/the-economic-potential-of-generative-ai-the-next-productivity-frontier>.
18. Precedence Research. (2025). *Artificial intelligence (AI) market size to hit USD 4,216.29 Bn by 2035*. Available at: <https://www.precedenceresearch.com/artificial-intelligence-market>.
19. Kenney, M., & Zysman, J. (2020). The rise of the platform economy. *Issues in Science and Technology*, 36(3). Available at: <https://issues.org/rise-platform-economy-big-data-work/>.
20. Martin, B. (2023). *Supply chain interdependence and geopolitical vulnerability*. RAND Corporation. Available at: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RRA2300/RRA2354-1/RAND_RRA2354-1.pdf.
21. Lundquist, K., & Kang, J. W. (2021). *Digital Platforms and Global Value Chains*. Global Value Chain Development Report 2021. World Trade Organization, 2021. Available at: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/09_gvc_ch6_dev_report_2021_e.pdf.
22. World Intellectual Property Organization. (2017). *World intellectual property report 2017: Intangible capital in global value chains*. Available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_944_2017.pdf.
23. World Trade Organization, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, & International Monetary Fund. (2023). *Handbook on measuring digital trade* (Version 1.1). Available at: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/digital_trade_2023_e.pdf.
24. UNCTAD. (2019). *Digital economy report 2019: Value creation and capture – Implications for developing countries*. United Nations. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/der2019_en.pdf.
25. European Central Bank. (2025). *EU supply chains in the era of trade fragmentation*. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/779227/EPRS_BRI\(2025\)779227_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/779227/EPRS_BRI(2025)779227_EN.pdf).
26. UNCTAD. (2025). *Trade and development foresights 2025: Under pressure – Uncertainty reshapes global economic prospects*. United Nations. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/gdsinf2025d1_en.pdf.
27. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2025). *WINWIN 2030 – Ukraine's global innovation strategy*. Available at: <https://winwin.gov.ua/en>.
28. OECD. (2025). *Strategy for the digital development of innovation activity in Ukraine until 2030*. Available at: <https://oecd.ai/en/dashboards/policy-initiatives/strategy-for-the-digital-development-of-innovation-activity-in-ukraine-until-2030>.

Дата надходження статті: 19.06.2026

Дата прийняття статті до публікації: 03.08.2026

Дата публікації статті: 05.08.2026